

«هو الحکیم»

عنوان:

جمع روایات علل غیبت امام زمان علیہ السلام

دکتر باقر پورکاشانی

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى الْيَاصِحِّ ابْنِ الزَّمَانِ

『@SERATEHAGHI』

جابر می‌گه: «از پیغمبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم سؤال شد که آیا مردم در زمان غیبت قائم از او منتفع می‌شوند؟ (نفع می‌برند؟) فرمود: آری. به حق، خداوندی که مرا مبعوث فرمود به پیغمبری، از او انتفاع می‌برند (نفع می‌برند) و به نور ولایتش استعاضه می‌کنند (طلب ضوء می‌کنند، طلب نور می‌کنند). چنانکه مردم از خورشید انتفاع برند، اگر چه ابر آن را پوشیده باشد».

از این روایت‌ها ما زیاد داریم! از حضرات معصومین تشبیه کردن امام زمان علیه‌السلام رو به خورشید پشت ابر. همین‌طور که خورشید منفعت داره؛ خب آقا چه منفعتی؟ خودش باز يك سري هست! يك چیزهایی گفتن، اما واقعاً در چه درجه از منفعت هست؟ اون هم مشخص نیست! می‌شه از جهاتی گفت، ولی به‌طور کامل نمی‌شه! بعد فرمودند که «روایت به این مضمون که انتفاع از حضرت بقية‌الله به انتفاع از خورشید پنهان در ابر تشبیه شده، متعدد است. علامه‌ی مجلسی اعلی‌الله‌مقامه، هشت وجه جامع برای تشبیه نقل کرده و ما به وجه انتفاع از وجود مبارك آن حضرت را در اوائل کتاب بیان کردیم».

اگه يادتون باشه اون جلسات ابتدایی بحث بیان‌الفرقان من از رو خوندم از کتاب خودم که مطالب علامه‌ی مجلسی رو مرتب کرده بودن، چون در حق‌الیقین سنگین بود اون قلم؛ قلمش رو ساده کرده بودیم و همون هشت وجه رو اون‌جا توضیحاتش رو دادیم؛ لذا اون‌ها برمی‌گرده به اون جلسات ابتدایی، دیگه از رو نمی‌خونیم.» و ما وجه انتفاع از وجود مبارک حضرت را در اوائل کتاب بیان کردیم. و بین روایاتی که حکمت غیبت را در آن‌ها بیان فرمودند و روایاتی که در آن فرمودند وجه غیبت، سر هست و معزوم در کشف آن نیستیم منافاتی نیست، زیرا بر غیبت آن حضرت، امور و حکمت‌های بسیاری مترتب است.» اون‌هایی که گفتن درست هست، اما فقط اون‌ها نیست! خیلی چیزها هست که رو هم رفته می‌شه سر! «که بعضی گفته شده و بعضی از اسرار بوده و در پرده‌ی خفا باقی مانده است. علاوه، ظاهر روایت اخیر این است که اصل وجود مبارک حضرت و غیبت او سری از اسرار خداست.» لذا اگه يادتون باشه يك روایت خوندیم قبلاً اگه این روایتش رو پیدا بکنم دوباره بخونم که وقتی از معرفت حضرت سؤال می‌کنن، آقا چه می‌فرمایند؟ می‌گه عقل‌های شما به تعبیری کوچک‌تر هست! روایت در صفحه‌ی ۸۶۸ (کتاب بیان‌الفرقان) هست: «سؤال کردم پنجم از اولاد هفتم که باشد؟

حضرت می‌فرمایند عقل شما کوچک‌تر است از شناختن شخص او! و افکار شما از تحمل این موضوع قاصر است، ولیکن اگر زنده باشید او را خواهید دید».

یعنی ببینید همین‌طور که ما حکمت غیبت رو نمی‌تونیم بفهمیم این سِر هست، معرفت به وجود حضرت هم خودش يك سِر هست! عقل کشش نمی‌ده! عقل ما کوچک‌تر هست! عقل کوچک هست حضرت به کی داره می‌گه؟ به یکی از اصحاب حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام داره این تعبیر رو می‌کنه! ما هم تکلیف‌مون مشخص هست! لذا این‌جا هم فرمودن آقا شیخ مجتبی قزوینی که: «اصل وجود مبارك حضرت و غیبت او سِرّی از اسرار خداست و این روایات بر چند جهت مشتمل است». حالا ببینید این روایت‌هایی که در مورد غیبت گفتن، مختلف هست، خیلی بیشتر از این هست؛ که من در همون کتاب ستارگان هدایت، بیشتر از این‌ها رو ذکر کردم، و اون هشت وجه مرحوم علامه مجلسی هم آوردیم. «این روایات به چند جهت مشتمل است؛ اول: خوف حضرت بر نفس خودش؛ دوم: تشبیه غیبت آن حضرت به غیبت‌های انبیاء پیشین».

چرا امام زمان علیه السلام غائب هستن؟ می گه چون انبیاء قبل غائب
بودن؛

خب بعد می گه چرا اونها غائبند؟ مثل اینکه يك نفر سؤال کرد که
آقا چرا کعبه چهار گوش هست؟ بعد حضرت چی جوابش داد؟ گفتن
چون بیت المعمور چهار گوش هست! بعد گفت چرا بیت المعمور
چهار گوش هست؟

گفتن چون عرش چهار گوش هست! سؤال می کنه چرا چهارگوش
هست؟

می گه چرا آقا این جا غیبت کردن؟ می گن چون انبیاء غیبت کردن!
يك وجهش این هست. «سوم: تمحیص و امتحان». این خیلی مهم
هست!

تمحیص به معنای آزمایش هست؛ به معنای امتحان هست؛ به معنای
پالایش و تصفیه هم هست. تمحیص، یعنی پالایش و تصفیه. می گه
چرا آقا غائب هست؟ چرا غیبت به چه خاطر؟ می گن به خاطر
تمحیص هست، به خاطر امتحان هست نسبت به خلوص و ایمان
مؤمنین؛ این پالایش می کنن، الك می کنن. «و عناد و انکار معاندین و
منکرین».

پس يك امتحان هست، پالایش هست که بالاخره ما با غیبت امتحان می‌شیم. افرادی که شایستگی دارن، اون‌هایی که باید بمونن به تعبیری، در اون روایت مثل چیه؟ کبریت احمر! اون‌ها باید بمونن. اون‌های دیگه چی؟

اون‌ها رو باید بذارن کنار! اگه صلاحیت ندارن این‌ها همه رو می‌ذارن کنار!

یعنی گوجه باشه که به قول ما مشهدی‌ها، کخی باشه می‌گن که کخی هست، مشهدی‌ها به این‌هایی که کرم داره، قدیما می‌گن این گوجه کخی هست، می‌گن این سیب کخی هست به تعبیری! می‌گه اون‌ها رو قبول نمی‌کنیم، گوجه‌ی سالم باید باشه در این کارخانه‌ی رب! می‌گن نگاه کنید که این گوجه‌ها که هست گوجه‌های خراب رو می‌ذاریم کنار! منظور می‌خوام بگم که این‌ها بنا هست چه کسانی برای امام زمان علیه‌السلام بمونن اصحاب؟ ببینید در زمان پیامبر بودن، اون اولی و دومی هم از کسانی بودن که به ظاهر سینه‌چاک پیامبر بودن! اما چه کار کردن؟ بعد از وفات پیامبر چه کار کردن؟ آقا امیرالمؤمنین رو خانه‌نشین کردن! دخترشون رو مورد ضرب و جرح قرار دادن! بدعت‌ها گذاشتن!

این‌ها رو نمی‌خواد!

خدا بنا هست که در غیبت، اون‌هایی که لایق هستن، فقط برای

امام زمان علیه‌السلام بمونن!

برای همین تو روایت‌های قبلی گفتیم اکثر کسانی که شیعیان

امیرالمؤمنین هستن، مرتد می‌شن! یعنی هنوز به اون‌جاها نرسیده!
به يك نفر گفتم روایت‌هایی من دیدم که آگه اون روایت‌ها رو به

تو بگم بدتر از این هم بینی جای تعجب نداشته باشه!

بنا هست کسانی که - تو روایت این خیلی تأکید شده - ثابت

قدم هستن به ولایت نبی اکرم و امام زمان علیه‌السلام!

ثابت قدم و مطیع به امام زمان علیه‌السلام، این‌ها باقی بمونن! این‌ها

فقط می‌مونن، بقیه همه خارج می‌شن.

پس فرمودند چی؟

«تمحيص و امتحان نسبت به خلوص و ایمان مؤمنین و عناد و

انکار معاندین و منکرین».

پس یکی از دلایل غیبت این هست! چیه؟ تمحیص، پالایش،
 تصفیه یا امتحان هست! بالاخره این دنیا ما اومدیم امتحان بشیم
 دیگه! فاعل مختار باید امتحان بشه! بناست که این امتحان
 با غیبت صورت بگیره! در زمان معصومین امتحان چی بود
 برای شیعیان؟ با حضور بود! در عاشورا افراد با امام حسین
 علیه السلام، با حضور امام حسین علیه السلام امتحان شدن! در
 غیبت، افراد با نبود امام زمان علیه السلام، با نبود حجت امتحان
 می شن! بالاخره باید امتحان بشن دیگه! «چهارم: نبودن آن
 حضرت در قید بیعت شاید جهات دیگری نیز از این روایت و
 باقی روایات استفاده شود». یک جهت این هست که از وعده‌هایی
 که برای امام زمان علیه السلام هست که بیعت هیچ حاکم
 جباری به گردن آقا نباشه! یعنی تحت لوای هیچ حکومت باطلی
 حضرت زندگی نکنه که بتونه دستش بسته باشه! یعنی مغلوله
 باشه! یعنی بناست که به چی؟
 به مدارا باشه! به تقیه باشه!

لذا در ارتباط با امام زمان علیه السلام هست، در مورد حضرت صاحب هست در زمان ظهور وقتی آقا میاد، اصلاً تقيه ديگه معنا نداره!
تقيه يك حكمی هست که فقط قبل از ظهور امام زمان علیه السلام هست، وقتی آقا میاد کلاً تقيه می ره کنار! هیچ تقيه ای ما نداریم ديگه! تقيه اصلاً معنا نداره! يك جهت ديگه هم در روایات آوردن که بناست وجود مقدس نازنین امام زمان علیه السلام، کما اینکه در مورد معصومین بوده تحت لوای يك حاکمی بودن، حاکم جباری بودن و محدود بودن، و در این محدودیت ساختن؛ امام زمان علیه السلام در محدودیت هیچ حاکمی، تسامح و رفق و مدارا نداره! يك سنتی هست که بیان شده در علت غیبت. «این وجوه و جهات، تماماً صحیح و درست است، چنانکه صریح روایات است و متضمن اشکالی نیست و منافاتی بین آنها ملحوظ نیست، گرچه شیخ طوسی قدس الله سره، وجه غیبت آن حضرت را خوف از قتل دانسته و لذا اشکالاتی بر این معنی نقل فرموده و جواب آنها را داده و احتیاج به ذکر آنها نیست». همون اشکالاتی که الان هم مطرح می کنن که آقا! آقا، جون دوست بوده و فلان! می گه اینها همه رو شیخ طوسی آورده روایتش رو، همه رو هم پاسخ داده. «و روایات وارده در این باب علت غیبت و جهاد انتفاع، ۲۷ روایت است، که در کتاب کمال الدین و تمام النعمة، علل الشرایع، امالی، احتجاج، غیبت نعمانی و غیبت طوسی نقل شده است».